

Наталія Руснак

КАТЕГОРІЯ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ В ДІАЛЕКТНОМУ МОВЛЕННІ БУКОВИНЦІВ

У статті проаналізовані засоби категорії невизначеності діалектного буковинського мовлення, до яких належать займенники, частки, вставні слова, конструкції різної природи. Досліджено лінгвальну природу парентез. Як різновиди категорії невизначеності потрактовано значення приблизності та припущення.

Ключові слова: діалектне мовлення, категорія невизначеності, парентеза, займенники, частки

У лінгвістиці модальність розглядають як мовну універсалію, функціонально-семантичну категорію мови й одну з ознак речення. Спектр значень модальності дуже різноманітний: від значення комунікативної мети речення (твердження, запитання, спонування) до семантики реальності/ірреальності, суб'єктивної оцінки висловлення, яку встановлює мовець, а також значення необхідності, потреби, заборони, заперечення тощо [7, с. 383].

Витоки теорії модальності можна знайти в концепції подвійного поділу повідомлення Ш. Баллі (1932), який виокремив два логічних блоки: об'єктивну константу подій (диктум) та її суб'єктивну змінну (модус) як вияв волі, почуття мовця [1]. У русистиці категорію модусу докладно описав В. В. Виноградов, який запропонував перший зразок функціонального аналізу мовної категорії, виокремивши об'єктивну і суб'єктивну модальність [3]. В українському мовознавстві значний внесок у розроблення синтаксичних категорій модусу й диктуму зробив В. Д. Шинкарук [7].

Аналіз діалектного матеріалу дає підставу стверджувати, що в мовленні носіїв буковинських говірок широко представлені категорії *заперечення, невизначеності, необхідності*.

Мета статті – проаналізувати категорію невизначеності в діалектному мовленні буковинців.

У загальному мовознавстві існує поняття апроксимації – (від англ. – приблизний) – мовна категорія приблизності, одна з універсалій, що поєднує в собі означеність точки відліку й неозначеність межі... Її розглядають як логіко-мисленнєву категорію, пов'язану з неповнотою наших знань, як семантичний процес часткової актуалізації значення мовного знака, як функціонально-семантичну категорію мови, представлену засобами різних рівнів" [6, с. 35].

В українській мові відсутня граматична категорія невизначеності, однак у ній сформовано універсальні засоби невизначеності, до яких належать неозначені займенники, вставні слова, частки тощо.

Універсальним засобом невизначеності є займенники. Неозначені займенники виражають предметну невизначеність: *Бо то к'лоч'ем приєкри'вали / ни' 'чимос д'ругим* // (с. Мамаївці Кіцм.); *Ї 'будний ден' то так / ї ч'ім ни'буд'* // (с. Митків Заст.).

Означальну невизначеність предметного світу відтворюють неозначений займенник *йа'кийс*, що в буковинських говірках функціонує в декількох варіативних формах, та іменник. Неозначений займенник вказує на відсутність ідентифікаційних ознак, у такий спосіб виявляється ідея невизначеності: *А 'поч'іриз хо'роми 'була 'хата май ви'лика // 'чиста // там лиш май 'файно п'рибрана / так лиш на с'в'ето // на гос'тей і'к'ехос / йек прихो'дили / то ў 'хат'і ви'лик'і при'й'мали // там ўже май 'файно 'було // там май 'файн'і скорца'р'і приби'вали // обра'зи май 'б'ірише // (с. Кам'янка Глиб.); А ўже д'іў'чата там ўби'рали йк'іс в'і'ночки // (с. Мамаївці Кіцм.).*

Підсиленню невизначеності сприяє постпозиція неозначеного займенника щодо іменника: *Ше 'ж'інка йкас 'роби ў Дорош'іў'ц'ах // (с. Товтри Заст.).*

Поєднання двох займенників – вказівного *та'кий* і неозначеного *йа'кийс* – один з найтиповіших засобів невизначеності, характерних для розмовного мовлення буковинців. У наступному прикладі категорію невизначеності увиразнює неузгодженість неозначеного займенника з іменником: *Ў 'будн'і та'к'і / со'рочка / 'горботка / прос'та / і та'кими й'кимис / ма'лен'к'і в'іш'євоч'ки // (с. Митків Заст.).*

Значення невизначеності, відтворене сполученням займенників, увиразнює вставне слово. Обидва засоби невизначеності оформлені в одну синтагму: *Во'на ни' йшла гу'л'ати / 'може та'ка йкас' 'д'іўчи'на / 'б'ідна / шо ни' 'мала / ну йи ни' б'рали / і 'вона п'іш'ла ни' 'гул'ана ду'дому / а та'к'і май / кот'р'і май пос'тарш'і а хоч ма'л'і / а ч'і ц'і'кав'і / май бо'гацк'і та'к'і йшли гу'л'али // (с. Банилів Вижн.).*

Займенник *йа'кийс* входить до складу фразеологізму *йа'кас ко'п'іка* зі значенням „невизначена кількість грошей”: *Поч'і'нали к'ласти п'ід'мурок // по вуг'лах к'лали г'рош'і / би ў 'хат'і во'диласи йа'кас ко'п'іка // (с. Верхні Станівці Кіцм.); Д'іў'ки прода'вали шкар'петки / а'би 'мати г'рош'і / йі'кис ру'бел' // (с. Іспас Вижн.); Ми ко'лис 'дужи 'та'ашко ро'били // та / ш'че й за трудод'н'і // йа'к'іс там куп'і'ки ви'во'дили // (с. Сербичани Сок.).*

Значення невизначеності може мати вияв у приблизності. Між цими поняттями надзвичайно тонка семантична межа. Розмежування понять у деяких випадках опирається на інтуїцію дослідника. Іноді означальну невизначеність предметного світу можна тлумачити як приблизність.

Мовленнєвою невправністю діалектоносіїв пояснюємо функціонування вказівного займенника *та'кий* (і прислівника *так, та'ко*) зі значенням приблизності. Мовець не може миттєво знайти потрібне слово-означення і використовує вказівний займенник *та'кий*. Слова *та'кий, та'ко* можуть „замінювати” прикметник і прислівник з різною семантикою – „ознаку за розміром, за кольором, за функціональним призначенням” тощо. Контекст частково допомагає слухачу поновити семантику, виражену вказівним займенником (тому говоримо про приблизність, а не про невизначеність). Зазвичай вказівний займенник перебуває в препозиції до іменника і разом із ним формує синтагму: *То 'л'уди вс'і зго'нили // ро'били / та'кий бу'тей // ўсе си'ло зго'нили 'в'іў'і // (с. Мамаївці Кіцм.) // вказівний займенник, ймовірно, визначає розмір; Так б'ралоса це на ди'р'г'іўку / та'ка була / ц'вах'і*

поза'биван'ї та'к'ї // ди'р'г'їука нази'валаса / і 'дергалоса та'к'ї / це к'ї'далоса та'ко і так 'т'іпалоса / то са ли'шало / кот'ре 'г'іриши / на де'р'г'їуц'ї / і волос'ки са ст'ї'гало // (с. Бочківці Хот.) // вказівний займенник вказує на зовнішній вигляд: А вже / на сва'тошну / на ни'д'іл'у / то вже купу'вали / в мага'зин'ї полот'но вже купу'вали / **та'ке** / ка'зали / п'р'ашка на п'р'асц'ї // (с. Митків Заст.); Полот'но т'кали на сп'ідни'ц'ї т'кали / та'кий 'в'іл'чик ро'били // **та'ке** / шоп то 'файно 'було / сп'ід'ниц'я 'файна 'була // (с. Банилів Вижн.); А ти'пер вже **та'ке** вже в'іши'вайут / куши'н'ата **та'к'ї** 'шили // (с. Топорівці Нов.); К'лаки 'були й ж'ї'ноч'ї й чоло'в'іч'ї // ж'ї'ноч'ї / **то та'ке** / кла'ки бу'ли май зи'мойу / бо ж'ін'ки 'л'ітом май 'майут 'б'іл'ше ро'боти / а зи'мойу 'менчи // тай ўже хо'дили на кла'ки // (с. Бабин Кельм.); Бо то'ди ни' ўби'ралиса так д'їу'ки / йак ти'пер 'разного / **а та'ке** / со'рочки тай 'горботки / чи йак то 'кажут ў нас п'іл'ки та'к'ї ўби'рали д'їу'ки // (с. Бабин Кельм.); 'Али в'ітко'ли йа вже 'була то к'лалі **та'ко** / наси'р'дин'ї хо'роми та'к'ї / в'ід к'ін'ц'я до к'ін'ц'я / **та'к'ї** / ну йак ти'пер 'кажут кол'ї'дор / кол'ї'дор та'кий кла'дуть / та'кий кол'ї'дор // (с. Банилів Вижн.); На кла'ках **та'ке** / зби'ралиса й моло'диц'ї / й д'їу'ки зби'ралиса с паруп'ками / бо ў п'іст то до 'данцу ўже ни' хо'дили д'їу'ки // (с. Бабин Кельм.); Май хо'дили до 'церкви тай **та'ко** ўже лиш зби'райуц'я на т'ї ве'чор'ниц'ї тай ж'ін'ки та пр'а'дуть май // (с. Бабин Кельм.).

Невизначеність причинної характеристики дійсності передає причиновий прислівник чо'гос: То ни' 'можна йо'го нази'вати // **чо'гос** ни' 'можна ка'зати // ни з'найу // (с. Митків Заст.).

Неозначений прислівник зі значенням причини у ДТ може функціонувати в редукованому вигляді – чос, унаслідок синкопи: Так шо ви'село бу'ло // ни так йак ти'пер // **чос** ти'пер йе вс'о / 'али **чос** ни'ма моло'д'ож'ї / шоб во'ни са л'у'били / з'нали йа'кас 'рад'іс'т' // ви'село / ни' 'було ў ч'ім // 'али **чос** 'дужи 'рад'існо 'було // таки'во // шо во'но 'було // (с. Бабин Кельм.).

Локальну невизначеність дії реалізує неозначений прислівник дес: Д'вац'ат' т'рето'го / там ўвоси'ни / ў там / 'були заб'рали йїх / ў тил Ро'с'її / **дес там** / на йа'к'імос за'вод'ї / ў ц'ім о / ч'ї'кай / бо йа вже за'була // у / у / ни' 'годна нага'дати / де в'ін ро'биў на за'вод'ї // ў 'Перм'ї // (с. Круглик Хот.).

Часову невизначеність виражають неозначений прислівник та займенниково-іменникові конструкції з опорним словом іменником темпоральної семантики: **Можна ко'ли 'небуд'** 'йісти // (с. Митків Заст.); 'Чериз **йе'кийс** ч'ес п'ідгор'тайут // (с. Іспас Вижн.).

Процесуальну невизначеність реалізує неозначений займенник шос у поєднанні з дієсловом робити: Тай ў ха'ч:ин'ї йе т'рохи г'рупка / так про'пал'увалоса / бо ж'ін'кам т'раба 'було **шос** ро'бити // (с. Бабин Кельм.).

У вираженні категорії приблизності відіграють велику роль частки. Приблизність, зокрема щодо кількості, розміру, часу, передають кількісні частки: б'лиско, при'б'лизно, при'мерно (останню можна розглядати як інтерферентне явище, вплив російської мови): Ўна скла'дайіси с тон'койі / же'рст'е'нойі т'рубочки б'лиско сан'тиметра // (с. Зеленів Кіцм.); На д'ругий

Св'ятий вечір уже так / німа два'нац'ати страў / **а так приблизно / т'рохи** / і уже ни постиси ўвес ден' // (с. Митків Заст.); Би'реш заў'язуєш та'ко **примерно** по г'руді // (с. Мамаївці Кіцм.).

Специфічним засобом значення приблизності в діалектному мовленні буковинців є прийменник 'подлук у значенні „порівняно з тим”: З'найут / йі'к'і би 'були заши'рок'і шкар'петки / то'му і **приблизно** наби'райут 'коўбок на 'шину / **ширше** / **менше** 'подлук но'ги // (с. Іспас Вижн.).

Ідею кількісної приблизності конструкціям надає частка дес: А вже в'іт пла'тоў ўду'лину до зи'м'л'і то іш'ли та'к'і пра'жинки / нази'вали 'т'іл'і // 'т'іл'і // пра'жинки та'к'і // од'на в'ід д'ругойі дес **'були на двац'іт' на п'йаду от** // тай так та'ку / 'т'іпа йак дра'бинку ро'били // (м. Заставна); Дно ў 'кошници ро'били з де'ре'ў'йених лат // дес **два метри доўжи'ни і п'іс'ет' центо'метр'іў ши'ри'ни** // (с. Банилів Вижн.); 'Лили ти'п'лен'койі во'ди / дес **три 'оц'і** // (с. Берегомет Кіцм.); По'тому б'рали г'реб'ін' де'ре'ў'йений з 'острими 'зубами дес **двац'іт' ци'енто'метр'іў 'доўг'і** // (с. Іспас Вижн.); На 'поўну п'іч х'л'іба би'реси 'с'ійеси дес **'поўну 'миску му'ки** // (с. Товтри Заст.); П'ічеси хл'іб дес **'коло го'дини** // (с. Дорошівці Заст.); В це ци'бу'лин'а кла'дут 'йайц'і // і 'вар'ат доў'ген'ко / дес **час** // 'п'ісл'а 'цего 'йайц'і ви'й'майт с каст'рул'і і проти'райут // (с. Шебутинці Сок.).

У вираженні кількісної приблизності беруть участь числівники. Приблизну кількість виражають конструкції з альтернативними відношеннями, до складу яких входять числівники: І то'ди той д'е'дом уже розйі'хаўса // **о'динац'іт' год** в'ін буў ў нас **чи 'менче чи 'б'іл'ше / та'ко** // (с. Бабин Кельм.); Вс'і в'іби'райут лен / вс'о наби'рут ба'гато / **ги'к'тар ч'і два** / 'к'іл'ко там 'того 'лену йе // (с. Берегомет Вижн.).

Приблизний вияв інформації (кількісної та часової) реалізують числівниково-іменникові конструкції (або відмінкові форми іменника зі значенням кількості) з прийменником зо: 'Мала 'д'іўчи'на там з во'ден ку'жух і там **зо дв'і 'йупк'і** // і вод'на 'фустка / і / во'на с тим мог'ла са в'ід:а'вати // (с. Топорівці Нов.); Такий / так би'ре су'б'і **та'ких зо два 'метри** // расто'йан'іє // і ру'коў зас'і'ваў // (м. Заставна); Даў'но так 'було // ва'рили йі'ду на ш'паргат'і // буў о'ден ча'вун / о'ден гор'нец // **зо 'пару ми'сок** // ні'е 'було 'к'іл'ко по'суди / шо ти'пер вс'і'л'акойі // то вс'о 'було та'ке // (с. Зелений Гай Нов.); Сто'йт ў 'темному **зо три ни'д'іли** // (с. Суховерхів Кіцм.); **'Рок'іў з д'вадц'іт'** 'тому 'було // (с. Багна Вижн.).

Значення невизначеності, точніше, множинної невизначеності, набуває усталена синтаксична конструкція ўс'о шо т'раба, до складу якої входить означальний займенник ўс'о у формі множини, відносний займенник шо (два займенники перебувають у корелятивному зв'язку) і предикативний прислівник т'реба (або дієслово хо'т'іти): Би'ру ко'шалик і зби'райу ўс'о шо т'раба ў 'него // (с. Топорівці Нов.); А с полот'на 'шили сороч'ки і сп'ідни'ц'і // і вс'о **шо т'раба 'було** // (с. Репуженці Заст.); Шо в 'тебе йе? // ти 'маєш плуг? // 'борони? // ва'лок? // **шо т'раба** до по'л'а // (с. Рідківці Нов.); Вс'о шо хо'т'іла / то 'мус'іла зро'бити і но'сити і йак // (с. Митків Заст.); Там 'були п'іч / ш'пагат / де ва'рили 'йісти ўс'о шо т'реба **'було** // (с. Кам'янка Глиб.).

Множинну невизначеність може передавати мінімум мовних засобів з опорою на вказівний займенник у діалектній фонетичній формі: *Це // ту'то 'дома во'на 'має 'бути // там по'л'а 'були // то с'о // і во'на 'мус'іла 'дома ро'бити // і так //* (с. Топорівці Нов.). *Ми 'маєм о'ба во'рати 'поле там // шо в 'тебе йе? // ти 'маєш плуг? // 'борони? // ва'лок? // шо т'раба до по'л'а // в'ін 'кажи // ў 'мене 'йе во'то / во'то //* (с. Рідківці Нов.).

Невизначеність передають парентези – вставні слова: *Во'на ни^е йшла гу'л'ати / 'може та'ка йкас' 'д'іўчина / 'б'ідна / шо ни^е 'мала / ну йі ни^е б'рали / і 'вона п'іш'ла ни^е 'гул'ана ду'дому / а та'к'і май / кот'р'і май пос'тарш'і а хоч ма'л'і / а ч'і ц'і'каві / май бо'гацк'і та'к'і йшли гу'л'али //* (с. Банилів Вижн.); *То'му шо там за'копане // ст'рач'е / а йке то 'було ст'рач'е? // ни^ечи^ес'на ди^етина // і там 'була за'копана / 'може 'мала / там п'єт' 'м'іс'іц'іў / 'може ш'тири / 'може три / хто зна // і вно там 'було за'копане би^ес хри^ес'та / ни^е хри^еш'ч'ене //* (с. Лужани Кіцм.).

Специфіку щодо способів вираження невизначеності становлять вставні слова *п'рим'іром, при^емерно, напри^ем'ер* – фонетичні варіативні форми (два останні зазнали впливу російської мови). Можна говорити про особливість вираження категорії невизначеності в таких конструкціях. Вставні слова уведені у висловлення з конкретною інформацією, однак ця інформація на тлі вставних слів набуває рис невизначеності: *По них во'ни з'нали / с'к'іл'ки дн'іў ли^ешилося / напри^ем'ер / до ви^ес'ни //* (с. Шебутинці Сок.); *Ўс'о 'к'істо 'т'іл'у на 'к'іл'ко ка'валк'іў / 'к'іл'ко 'має 'в'ійти па'сок // п'рим'іром / ш'іс'т' //* (с. Лукавці Вижн.); *Ми при'ходим ше ў 'м'іс'ац'у / при^емерно 'л'ут'ім //* (с. Рідківці Нов.).

Спефічну форму діалектного мовлення відтворюють парентези, які ґрунтуються на способових формах дієслова *з'нати*. Значення невизначеності, невпевненості, сумніву, яке стосується одного з компонентів пропозиції, їм надає антифразисна інтонація стверджувального або питального характеру: *Ну йа з'найу ймиў три л'аш'ч'і // ну йа з'найу // по т'риста грам / по ш'тириста грам //* (с. Мамаївці Кіцм.) (невизначеність кількісної ознаки); *А йа з'найу? / 'к'іл'ко но'сили порт'а'ниці / дес 'може / так до // т'риц'іт' // до соро'кового 'року //* (с. Митків Заст.) (невизначеність часової ознаки); *Ўмер і 'мами ни^е 'мала / і так йкийс / йа з'найу хто 'тото прий'шоў / 'вуйко йі воз'миў / тай во'на ўже 'мус'іла / са'рака / 'мачуха 'була / то во'на ўже 'мучила йі'йі //* (с. Лашківка Кіцм.) (невизначеність суб'єкта).

Мовленнєва невправність діалектоносія сприяє скупченню в одному дискурсі кількох засобів невизначеності: *А 'коло 'мене 'була та'ка од'на 'ж'інка / 'баба / та 'н'іби ни^е 'баба ш'е / ни^ема шо ка'зати шо 'баба / ни^е з'найу 'к'іл'ко во'на 'мала 'рок'іў / ўже 'мала 'сорок / 'може п'іде^ес'ет' / Бог йі св'ітий з'найе //* (с. Мамаївці Кіцм.); *То'му шо там за'копане // ст'рач'е / а йке то 'було ст'рач'е? // ни^ечи^ес'на ди^етина // і там 'була за'копана / 'може 'мала / там п'єт' 'м'іс'іц'іў / 'може ш'тири / 'може три / хто зна // і вно там 'було за'копане би^ес хри^ес'та //* (с. Лужани Кіцм.).

Засобом приблизності може бути порівняння. Як логічна операція, порівняння має на меті знайти спільні ознаки відтворюваної реалії з предметом,

відомим слухачу, допомагає частково визначити ознаки явища. Частковість визначення, нечіткість формулювання думки, спричинені мовленнєвою невправністю, створюють ефект невизначеності: *‘Али то ў нас пас’ки **ни**’ни’чут та’к’і йек хл’їб // а та’к’і кола’ч’і* // (с. Топорівці Нов.).

Ідею порівняння, тобто віднаходження спільних загальних рис, передають конструкції *в’їгл’ї’дати на, сама’нати на, ‘т’іна йак*. Перші мовні одиниці характеризує територіальна прикріпленість (діалектизми), остання – відображає вплив сучасного мовного оточення – інтерферентне явище, вплив „сучасних” слів: *Кор’чуги / це ‘сани / шо ро’били с кор’чавого г’раба / ‘кор’ін’ й’кого в’їгл’ї’даў на ‘сани* // (с. Банилів Вижн.); *А лус’ка // це др’їб’н’і п’лоск’і ‘дошч’їч’ки / сама’найут на чи’ри’є’пицу* // (с. Вікно Заст.); *А вже в’їт пла’тоў ўду’лину до зи’м’л’і то іш’ли та’к’і пра’жинки / назі’вали ‘т’їл’ї // ‘т’їл’ї // пра’жинки та’к’і // од’на в’їд д’ругойі дес ‘були на д’вац’їт’ на п’їаду от // тай так та’ку / ‘т’їна йак дра’бинку ро’били* // (м. Заставна).

Невизначеність межує з припущенням, яке виражає дискурсивний уривок: *Ма’рійї Сторо’жихі ў’нука в’їд:а’йеси за ‘того ста’рого ‘парупка / ‘Д’орд’їа / йму так ‘кажут // а ў ‘метриц’ї ‘він Г’р’їша // йго ‘мама ‘мала за ‘г’їўки // йа ‘разом з ‘неў ко’лис г’їву’вала // ст’рашне х’лопц’ї йї л’у’били // тай ўна йїх ‘витко ‘тожи // а’ди / ‘н’їхто **ни**’ з’найе / в’їт ‘кого цей Д’ор’д’уш // п’раўда / в’їн **ми**’н’ї сама’найї на ўд’ного / **ни**’ в’їд нас // ‘али йа н’ї’коли н’ї’кому **це** **ни**’ ка’зала // бо йа йїм с’в’їчку **ни**’ три’мала // ‘али йа су’б’ї та’ку ‘гатку ‘майу / шо то в’їд ‘него / най ‘буди йму зи’м’н’а ‘пухом / в’їн ўже ўмер* // (с. Кам’янка Глиб.).

Паралінгвістичні засоби – жести – у графічній формі реалізації діалектного мовлення сприймаємо як засоби невизначеності: *Ку’жух буў ‘в’їши’тий ‘тоже // тако’во ‘в’їши’то суди’во ‘понад **це’во таку’во** / і рука’ва ‘в’їши’т’ї // то так ўби’рали та йшли до ‘церкви* // (с. Банилів Вижн.).

У говіркових мовних системах сформовано засоби на позначення категорії невизначеності, до яких належать займенники, частки, вставні слова, конструкції різної природи. Універсальним засобом невизначеності є парентези. Наявність категорії невизначеності у кількох випадках зумовлює мовленнєва невправність діалектоносіїв. Різновидом невизначеності в діалектному мовленні є також значення приблизності. Мовленнєва невправність діалектоносіїв сприяє скупченню в одному дискурсі засобів невизначеності.

Здійснений аналіз засвідчує перспективність категорійного опису діалектних текстів.

Список скорочень

- Вижн. – Вижницький р-н
- Глиб. – Глибоцький р-н
- Заст. – Заставнівський р-н
- Кельм. – Кельменецький р-н
- Кіцм. – Кіцманський р-н
- Нов. – Новоселицький р-н
- Пут. – Путильський р-н

Сок. – Сокирянський р-н
Стор. – Сторожинецький р-н
Хот. – Хотинський р-н

ЛІТЕРАТУРА

1. Балли Ш. Французская стилистика / Шарль Балли ; [пер. с фр. К. А. Долинина ; под ред. Е. Г. Эткинда; вступ. ст. Р. А. Будагова]. – [2-е изд., стер.]. – М. : Эдиторал УРСС, 2001. – 393 с.
2. Бондарко А. В. Функциональная грамматика / Александр Владимирович Бондарко. – Л. : Наука, 1984. – 136 с.
3. Виноградов В. В. О категории модальности и модальных словах в русском языке / В. В. Виноградов // Избранные труды: исследования по русской грамматике. – М. : Учпедгиз, 1975. – С. 53–87.
4. Есперсен О. Философия грамматики / Отто Есперсе / [пер. с англ.: В. В. Пасека, С. П. Сафроновой ; ред., предисл. Б. А. Ильяша] ; – [2-е изд., стер.] – М. : Едиториал, 2002. – 404 с.
5. Руснак Н. О. Лінгвокогнітивні та прагматичні виміри діалектних текстів буковинських говірок : монографія. – Чернівці : Чернівецький національний університет, 2009. – 448 с.
6. Селіванова О. Сучасна лінгвістика : термінологічна енциклопедія / О.О. Селіванова. – Полтава : Довкілля-К, 2006. – 716 с.
7. Шинкарук В. Д. Категорії модусу і диктуму у структурі речення : монографія / Василь Дмитрович Шинкарук. – Чернівці : Рута, 2002. – 272 с.

Nataliia Rusnak

Category of indefiniteness in Bukovina's dialect speech

The article analyzes means of category of indefiniteness in Bukovineans' dialect speech which embraces pronouns, particles, parentheses, and constructions of different origin. The lingual nature of parenthesis is studied. The meanings of approximateness and supposition are treated as forms of category of indefiniteness.

Key words: dialect speech, category of indefiniteness, parenthesis, pronouns, particles.

Валентина Лєснова

ПОРІВНЯННЯ ЯК ЗАСІБ ВИРАЖЕННЯ ОЦІНКИ В ДІАЛЕКТНОМУ МОВЛЕННІ

У статті проаналізовано структурно-семантичні особливості порівнянь, властивих українському діалектному мовленню, виявлено їхню функціональну активність та специфічні риси в різних діалектних континуумах.

Ключові слова: порівняння, суб'єкт порівняння, об'єкт порівняння, основа порівняння, порівняльний сполучник, оцінка.

Важливою тенденцією розвитку сучасної лінгвістики є прагнення вивчати мову в контексті основних проблем антропології, у тісному зв'язку з природою людини, її внутрішнім і зовнішнім світом [7, с. 3]. Одним із найважливіших аспектів інтелектуальної діяльності людини є оцінка, яка знаходить своє безпосереднє відображення в мові. О. Л. Бєссонова тлумачить оцінку як